

1. ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ ...

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ... 30/12/2025 Ημ. Αποδελτίωσης: ... 30/12/2025

Σελίδα: 9

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

(ΑΝ)ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΡΑΠΑΝΤΟΥ

Το δίλημμα ασφάλειας είναι εδώ...

Για τους ρεαλιστές ο κόσμος είναι μια κομποσιανή συνθήκη όπου η ισχύς κυριαρχεί και η ισορροπία έρχεται μέσα από μια διαδικασία αμοιβαίας αποτροπής, καθώς τα κράτη δεν εμπιστεύονται το ένα το άλλο. Σε αυτό το πλαίσιο κυριαρχεί μία ακόμη πυρηνική έννοια του ρεαλισμού, το δίλημμα ασφάλειας. Με απλά λόγια, η προσπάθεια ενός κράτους να ενισχύει την ασφάλεια και την ισχύ του (με εξοπλισμούς ή με συμμαχίες) προσλαμβάνεται από ένα άλλο ως απειλή, με αποτέλεσμα αυτό να οδηγηθεί σε μια δική του προσπάθεια ενίσχυσης της ασφάλειας και αποτροπής της εκλαμβανόμενης απειλής από το πρώτο. Είναι πολύ πιθανό τα δύο κράτη να εγκλωβιστούν σε μια κούρσα εξοπλισμών (arms race).

Τι συμβαίνει όμως αν ένα από τα δύο κράτη είναι αναθεωρητικό; Μπορεί να μετατρέψει το διλημματικό του αδιέξοδο σε επιθετική ενέργεια. Μας το έδειξε η Ρωσία με την εισβολή στην Ουκρανία. Σαφώς και υπάρχουν πολλοί τρόποι και διαφορετικές θεωρίες των διεθνών σχέσεων για να προσπαθήσει κάποιος να ερμηνεύσει αυτή την επιθετική ενέργεια, αλλά ας περιοριστούμε στο πλαίσιο που μας βάζει το δίλημμα ασφάλειας. Η Ρωσία θεωρεί πως η πρόθεση της Ουκρανίας να διεκδικήσει την ένταξή της στο ΝΑΤΟ – προσοχή, όχι η ένταξη, η πρόθεση – συνιστά απειλή για την εθνική της ασφάλεια, για αυτό αποφάσισε να εισβάλει στην Ουκρανία. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο πως ζητά τη ρητή και θεσμική πρόβλεψη περί μη μελλοντικής ένταξης της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ, καθώς και την αποστρατιωτικοποίησή της.

Το δίλημμα ασφάλειας μπορούμε να το δούμε και στην προσέγγιση της Ρωσίας για τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ προς την Ανατολή. Παρά το γεγονός πως το ΝΑΤΟ είναι μια ξεκάθαρα αμυντική συμμαχία, με την οποία η Ρωσία βρισκόταν σε καθεστώς εταιρικής σχέσης (Partnership for Peace), εκλαμβάνει τη διεύρυνσή του ως απειλή για την ασφάλειά της.

Την ίδια προσέγγιση κάνει η Ρωσία και στη σχέση της με την ΕΕ. Η ρωσική απειλή είναι υπαρκτή. Εισβολή στην Ουκρανία, απειλές στη Φινλανδία και στη Σουηδία, καθημερινές κυβερνοεπιθέσεις και υβριδικές επιχειρήσεις. Η ΕΕ για να μπορέσει να απαντήσει σε αυτό το πλαίσιο της απειλής προχωρά στην αμυντική ενίσχυσή της. Επιλογή που η Ρωσία εκλαμβάνει ως απειλή και ως προθάλαμο επιθετικών ενεργειών. Είναι χαρακτηριστικές ως προς αυτό οι δηλώσεις του ίδιου του Βλαντίμιρ Πούτιν.

Με τον ίδιο τρόπο εκλαμβάνει και η Τουρκία τη στρατηγική συμμαχία Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ, ιδιαίτερα μετά τις ανακοινώσεις της πρόσφατης τριμερούς. Ως προσπάθεια περικύκλωσης και δυναμικής απειλής για την ασφάλειά της. Η Τουρκία είναι επίσης μια χώρα με αναθεωρητική προσέγγιση, η οποία μπορεί να παροχέυει το δίλημμα ασφάλειας.

Το δίλημμα ασφάλειας ωστόσο δεν αφορά μόνο τις αναθεωρητικές χώρες. Γιατί λοιπόν λειτουργεί και για χώρες που δεν αμφισβητούν το status quo και δεν θέλουν αλλαγή συνόρων; Γιατί δεν υπάρχει εμπιστοσύνη, τόσο μεταξύ των κρατών, όσο και προς τους διεθνείς οργανισμούς.

Το διεθνές δίκαιο δεν είναι ουτοπία. Έχει λειτουργήσει και έχει δώσει ένα πλαίσιο κανόνων που οδηγεί στον σεβασμό και στην εμπιστοσύνη. Η απεμπόλησή του, λόγω και των δομικών προβλημάτων της διεθνούς οργάνωσης, δεν οδηγεί σε έναν καλύτερο κόσμο. Δεν οδηγεί σε έναν κόσμο χωρίς πολέμους. Αντίθετα, πολλαπλασιάζει τα διλήμματα ασφάλειας και τις πιθανότερες συγκρούσεις. Πρέπει να βγούμε λοιπόν από αυτό το δίλημμα, όχι στο πλαίσιο του ιδεαλισμού, αλλά της λογικής.

Ο Τριαντάφυλλος Καραπάντος είναι δρ Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και Νέων Απειλών, επιστημονικός συνεργάτης του **ΕΛΙΑΜΕΠ**